

ÖZET

KATILIM ÖNCESİ AB FONLARI VE KIRSAL KALKINMA: FIRSATLAR, SORUNLAR VE TÜRKİYE İÇİN ÖNERİLER

Burcu Miraç DIRAOR

Bu çalışmanın temel amacı, Tarım ve Kırsal Kalkınma Özel Katılım Programı (SAPARD) deneyimi ve (Kırsal Kalkınma İçin Katılım Öncesi Mali İşbirliği Aracı) IPARD ile ilgili güncel gelişmeler dikkate alınarak, Türkiye'nin ilk kez uygulayacağı Genişletilmiş Merkezi Olmayan Uygulama Sistemi (EDIS) doğrultusunda yararlanacağı IPARD kırsal kalkınma fonlarının kullanım kapasitesini artırmaya ve bu alanda gerekli politika yaklaşımı ve kurumsal yapılanmalara ilişkin değerlendirmeler ve öneriler sunmaktır. IPARD Planı, uygulama mekanizmaları, kurumsal yapılanma ve akreditasyon süreci başta olmak üzere dikkate alınması gereken fırsat ve sorun alanlarının neler olduğu ve başlıca sorunların nasıl çözülebileceği, bu çalışmanın cevap aradığı temel sorulardır.

Çalışmada; literatür taraması, araştırma, Türkiye ve AB mevzuatının değerlendirilmesi, ülke karşılaştırmaları, örnekleme, fon tahsisatları ve kullanımına ilişkin istatistikî değerlendirme ve Türkiye'de IPARD hazırlıklarına yönelik mülakat çalışması yöntem olarak kullanılmıştır. Çalışma kapsamında incelenen 10 MDA ülkesinin fon kullanım deneyimleri ve Türkiye'nin kendine has koşulları da dikkate alınarak, IPARD fonlarının kullanımında doğabilecek muhtemel sorun alanlarının öngörülmesine ve Türkiye'de farkındalık yaratılmasına odaklanılmıştır. Bu yaklaşımla; akreditasyon, programlama ve uygulama süreçleri, kurumsal yapılanma ve eş finansman bazında tespit edilen kilit sorun alanlarına yönelik öneriler sunulmaktadır.

Çalışmanın sonucunda, MDA ülkelerinin deneyimleri ve Türkiye'nin mevcut durumu dikkate alınarak yapılan analizler ışığında, 2011-2013 dönemi ve sonrasına ilişkin IPARD fonlarının miktarlarının artırılması için Türkiye'nin Komisyon nezdinde girişimlerde bulunmasının gerekliliği vurgulanmaktadır. Ayrıca, IPARD uygulamasının başarılı bir şekilde yürütülmesi için Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Kanununda yapılması gereken değişiklikler bir öneri paketi halinde sunulmaktadır. Çalışma içerisinde ayrıca, eş finansman sorununu gidermeye yönelik IPA kaynaklarından finanse edilmek üzere mantıksal çerçeve formatında bir proje de tasarlanmıştır. Son olarak, IPARD fonlarının kullanımının ön koşulu olan akreditasyon sürecinin başarıyla tamamlanması için, Türkiye'nin gerçekleştirmesi gereken aşamaları ve zaman süreçlerini içeren bir eylem planı önerisi sunulmaktadır. Bu çerçevede, üyelikle birlikte fonların tamamının EDIS kurallarına tabi olacağı göz önünde bulundurularak; önümüzdeki dönemde EDIS kurallarına göre uygulanacak ilk ve tek program olan IPARD kapsamında Türkiye'de yürütülen çok yönlü hazırlıkların bugünden sağlam ve sağlıklı bir zemine oturtulmasının önemine işaret edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Merkezi ve Doğu Avrupa Ülkeleri, Avrupa Birliği, Katılım Öncesi Mali İşbirliği Aracı (IPA), Tarım ve Kırsal Kalkınma Özel Katılım Programı (SAPARD), Kırsal Kalkınma İçin Katılım Öncesi Mali İşbirliği Aracı (IPARD), Katılım Öncesi Mali Yardım, Kırsal Kalkınma, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, IPARD Ajansı, Genişletilmiş Merkezi Olmayan Uygulama Sistemi (EDIS), Akreditasyon, Türkiye.

ABSTRACT

THE PRE-ACCESSION FUNDS OF THE EU AND RURAL DEVELOPMENT: OPPORTUNITIES, PROBLEMS AND POLICY PROPOSALS FOR TURKEY

Burcu Miraç DIRAOR

Main objective of this study is to provide an assessment and policy proposals regarding policy approach and institutional structure required taking Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development (SAPARD) experience and recent developments as regards to Instrument for Pre-Accession Assistance for Rural Development (IPARD) in order to increase absorption capacity of the IPARD rural development funds functioning Extended Decentralised Implementation System (EDIS) rules that Turkey will be subject to the first time. What are the key opportunity and problem areas to be considered for the studies related to IPARD Plan, implementation mechanisms, institutional framework and accreditation process and how these problems can be solved will be the focal questions that this study is devoted to find an answer for.

The study will be based on a qualitative and quantitative evaluation, adopting a comparative analysis by giving examples from the SAPARD fund management experiences of Central and Eastern European Countries (CEECs) and examining consistency of Turkish case with their experiences as well as the requirements of the EU legislation. It also adopts statistical approach for evaluation of utilisation and allocation of the EU funds as well as interview with the experts involved in IPARD preparations. In the light of fund management experiences of 10 CEECs and specific conditions of Turkey, this study will focus on envisaging possible problem areas that Turkey can face in the forthcoming years and creating awareness for them in advance. In this respect, it presents proposals for the key problem areas such as accreditation, programming and implementation processes, institutional structure and co-finance.

As a conclusion, in the light of the analysis considering the experiences of the CEECs and current situation of Turkey, the necessity of launching negotiations with the Commission for increasing the amount of IPARD funds allocated for Turkey in the period 2011-2013 and afterwards has been emphasized. Furthermore, in order to successfully implement the IPARD, the amendments need to be done in the law on establishment of Agriculture and Rural Development Support Institution have been presented as a proposal package. Additionally, for mitigating the co-finance problem, a project to be financed from the IPA funds has been designed in log frame format. Lastly, for the successful completion of the accreditation process necessary for the start of using IPARD funds, an action plan including stages to be done and their time framework have been presented. Considering all EU funds will be subject to EDIS rules after the accession, this study addresses the importance of establishing a well-designed and reliable system as of today in Turkey for undertaking multi-level preparations in the context of IPARD where EDIS will be applied for the first time in Turkey.

Key Words: Central and Eastern European Countries, European Union, Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA), Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development (SAPARD), Instrument for Pre-Accession Assistance for Rural Development (IPARD), Pre-accession Assistance, Rural Development, Agriculture and Rural Development Support Institution (ARSI), IPARD Agency, Extended Decentralized Implementation System (EDIS, Accreditation, Turkey.

© DPT.YBM, 08.04.2008

"<http://ekutup.dpt.gov.tr/uztez/diraorbm.pdf>"